

De jaarlijkse regio top 40: Randstedelijke regio's de winnaars van 2005

De Randstedelijke gebieden hebben het afgelopen jaar in economisch opzicht op een paar uitzonderingen na het best gepresteerd van alle Nederlandse regio's. De verliezers van het afgelopen jaar lagen meer in de uithoeken van ons land. Hekkensluiter was evenals in 2000 en 2003 de regio Delfzijl en omgeving. Dit zijn op regionaal niveau de belangrijkste uitkomsten van onze Visie op provinciale dynamiek 2006. In deze studie brengen we jaarlijks de economische prestaties van de Nederlandse regio's in kaart. Hieronder gaan we verder in op de regionale top 40.

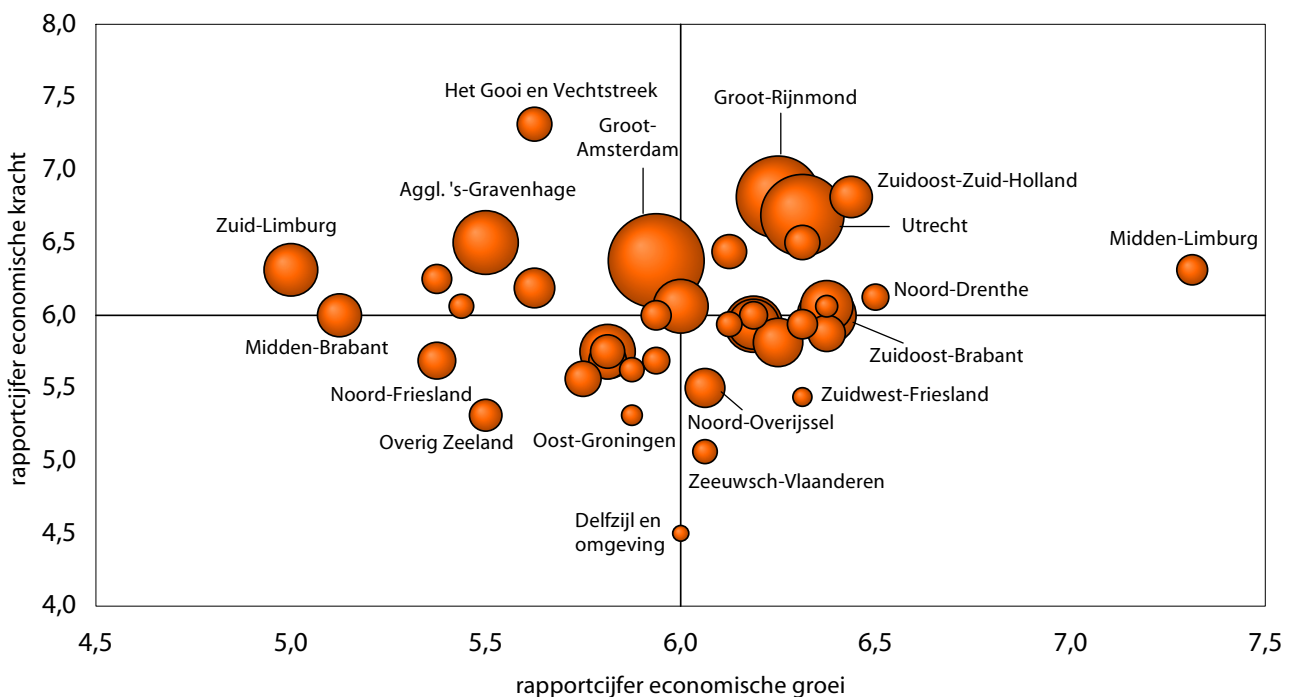
De economische prestaties van een regio brengen we in kaart aan de hand van twee hoofdindicatoren: economische groei en economische kracht. De 'economische groei' in het afgelopen jaar beschouwen we als de conjunctuurindicator of economische thermometer. Daarnaast kennen we in dit onderzoek een waarde toe aan de 'economische kracht', die vooral op structuurkenmerken is gebaseerd en als de

economische barometer kan worden gezien. Samen vormen deze twee indicatoren een rapportcijfer voor de economische prestatie van een regio.

Uitkomsten in één oogopslag

Figuur 1 geeft een overzicht van de economische groei en de economische kracht van veertig Nederlandse regio's. De grootte van de bollen correspondeert met het bruto regionaal product en geeft een indicatie van de economische omvang. Idealiter ligt een regio in het kwadrant rechtsboven in de figuur. De regio's in dat kwadrant krijgen een voldoende voor zowel de economische groei als de economische kracht. Tabel 1 op de volgende pagina geeft de veertig regio's weer. Ze zijn geordend naar het rapportcijfer voor hun economische prestaties in het afgelopen jaar. Hieruit ontstaat de top 40 van 2005. Daarnaast zijn de rapportcijfers voor het economisch presteren (het gemiddelde van de rapportcijfers voor de economische groei en de economische kracht) van de regio's weergegeven.

Figuur 1: Economische groei en kracht in de regio's in 2005

De top 40 van Nederlandse regio's

De winnaars van 2005 zijn de regio's in de Randstad. Van alle gebieden waren zij het meest in staat te profiteren van de aantrekkende economie. De verliezers van het afgelopen jaar liggen, nagenoeg traditiegetrouw, in de meer perifere gelegen gebieden van ons land: Kop van Noord-Holland, Noord-Friesland, Oost-Groningen, Delfzijl en omgeving, Zeeuws-Vlaanderen, Overig Zeeland en Zuid-Limburg. Dit heeft in het algemeen te maken met de tegenvallende scores van deze regio's voor de economische kracht. Aanvoerder van de regionale top 40 is Midden-Limburg. Deze regio boekte ook de hoogste score voor economische groei, wat vooral te danken is aan de hoge groeicijfers voor de omzet en de export van het bedrijfsleven aldaar. Voor wat betreft de werkgelegenheid lieten vooral de zakelijke dienstverlening, de transport- en de zorgsector hier goede groeicijfers zien. Voor de op één na hoogste economische groei tekende Noord-Drenthe. Dit is bijna geen verrassing meer, aangezien deze regio sinds 1999 alleen in 2003 niet in de top 10 voor kwam. Ook hier hangt de economische groei samen met de hoge omzet- en exportgroei in het regionale bedrijfsleven. Vooral de groothandel kende in deze regio een goed jaar.

Flevoland van de troon gestoten

Voor het eerst sinds 2002 voert Flevoland de regionale ranglijst *niet* aan. Als provincie eindigt het na Utrecht op de tweede plaats. De mindere prestatie van Flevoland heeft vooral te maken met de voor deze regio relatief lage score voor economische kracht. Binnen Flevoland vallen vooral de tegenvallende scores van de Noordoostpolder en Urk op: 5,2 voor economische groei; 4,8 voor economische kracht. Dit trekt het gemiddelde voor Flevoland als geheel danig naar beneden, waardoor de provincie maar liefst vijf regio's voor zich moet laten gaan in de regio top 40.

Hekkenluiters

De hekkensluiter van de regio top 40 is weinig verrassend. Delfzijl en omgeving was evenals in 2000 en 2003 in economisch opzicht de slechtst presterende regio. Alleen in 2002 behoorde de regio niet tot de vijf slechtst presterende regio's.

Tabel 1: Economische prestatie (groei en kracht) in de regio's, 2005

	Prestatie	Positie
Midden-Limburg	6,81	1
Zuidoost-Zuid-Holland	6,63	2
Groot-Rijnmond	6,53	3
Utrecht	6,50	4
Het Gooi en Vechtstreek	6,47	5
Flevoland	6,41	6
Noord-Drenthe	6,31	7
Noord-Limburg	6,28	8
Zuidwest-Drenthe	6,22	9
Veluwe	6,22	10
Zuidoost-Brabant	6,19	11
Groot-Amsterdam	6,16	12
Zuidwest-Gelderland	6,13	13
Oost-Zuid-Holland	6,13	14
IJmond	6,09	15
Overig Groningen	6,06	16
West-Brabant	6,06	17
Zuidoost-Drenthe	6,03	18
Twente	6,03	19
Arnhem/Nijmegen	6,03	20
Agglomeratie 's-Gravenhage	6,00	21
Alkmaar en omgeving	5,97	22
Agglomeratie Leiden en Bollenstreek	5,91	23
Zuidwest-Friesland	5,88	24
Zuidoost-Friesland	5,81	25
Agglomeratie Haarlem	5,81	26
Noord-Overijssel	5,78	27
Delft en Westland	5,78	28
Noordoost-Brabant	5,78	29
Zuidwest-Overijssel	5,75	30
Achterhoek	5,75	31
Zaanstreek	5,75	32
Kop van Noord-Holland	5,66	33
Zuid-Limburg	5,66	34
Oost-Groningen	5,59	35
Zeeuwsch-Vlaanderen	5,56	36
Midden-Brabant	5,56	37
Noord-Friesland	5,53	38
Overig Zeeland	5,41	39
Delfzijl en omgeving	5,25	40

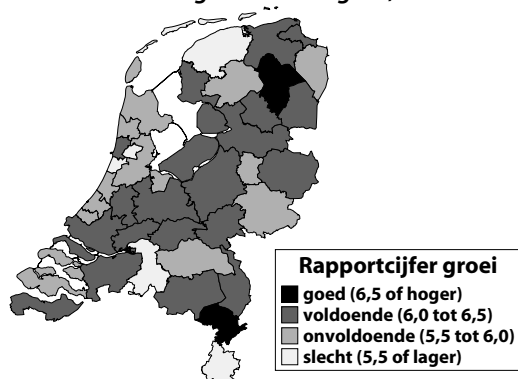
Bron: Rabobank

Ook de andere regio's in de staart van het klassemment hebben we hier vaker gezien. De lage posities van deze gebieden op de ranglijst worden -met uitzondering van Zuid-Limburg- vooral veroorzaakt door matige scores voor de economische kracht.

Werkgelegenheid groeit fors in Zuidoost-Brabant

In de vorige editie van onze Visie op provinciale dynamiek waren de Brabantse regio's de eigenlijke winnaars. De groei van deze gebieden was in 2004 ruim bovengemiddeld. Het afgelopen jaar waren de Brabantse regio's echter niet in staat de uitstekende scores van 2004 voort te zetten. Vooral de tegenvallende scores voor economische groei waren hieraan debet. Wel kende Zuidoost-Brabant de sterkste werkgelegenheids groei van alle regio's. Dat de score van Zuidoost-Brabant voor economische groei toch achter bleef, heeft vooral te maken met de relatief lage winstgroei van het bedrijfsleven in deze regio.

Figuur 2: Economische groei in de regio's, 2005

Bron: KvK, LISA, bewerking Rabobank

Anders is dit voor Zuid-Limburg, dat ondanks een bovengemiddelde score voor de winstgroei in het bedrijfsleven, de slechtste score voor economische groei boekte. Dit werd vooral veroorzaakt door de matige prestaties qua omzet- en exportgroei. De slechtste score voor werkgelegenheids groei noteerden de regio's Agglomeratie Haarlem en Het Gooi en Vechtstreek. Vooral de lage score van deze laatste regio is opvallend. Op papier heeft zij namelijk een potentievolle productiestructuur voor de groei van werkgelegenheid. Het Gooi en Vechtstreek kreeg daarentegen wel het hoogste cijfer voor economische kracht. Dit is eveneens opvallend, aangezien de regio in de jaren hiervoor -ondanks de sterke werkgelegenheidsstructuur- maar net

bovengemiddeld scoorde op de krachtindicatoren (zie figuur 4). Het afgelopen jaar kende Het Gooi en Vechtstreek echter ook een bovengemiddeld aantal investerende bedrijven en was er sprake van een flinke aanwas van nieuwe bedrijven.

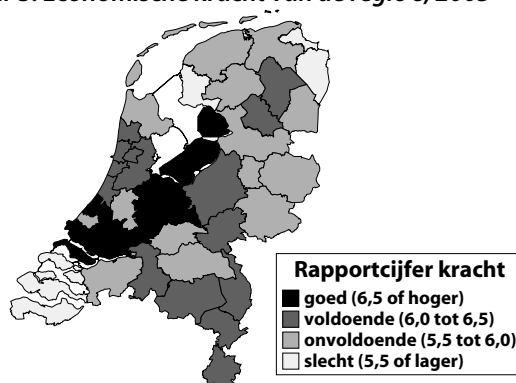
De comeback van Groot-Rijnmond

De voorgaande twee jaren kreeg Groot-Rijnmond geen hoog cijfer voor de economische kracht. Daarvoor scoorde deze regio op dit gebied altijd erg goed en in die zin lijkt 2005 voor Groot-Rijnmond het jaar van de comeback te zijn. In ieder geval waar het gaat om economische kracht; de regio eindigde op de tweede plaats in de krachtranglijst. Dit is vooral te danken aan een sterk op export georiënteerd bedrijfsleven in de regio, een potentievolle productiestructuur voor werkgelegenheids groei en relatief veel starters.

Economische kracht zwak in de uithoeken...

Eerder schreven we al dat de slechtst presterende regio's zich vooral in de perifeer gelegen gebieden van Nederland bevinden. Als het gaat om alleen economische kracht zien we een soortgelijk beeld. Regio's als Oost-Groningen, Zeeuws-Vlaanderen, Overig Zeeland en Delfzijl en omgeving bleken het afgelopen jaar op dit terrein opnieuw tot de achterblijvers te behoren.

Figuur 3: Economische kracht van de regio's, 2005

Bron: KvK, LISA, bewerking Rabobank

...en vooral sterk in de Randstad

Op alleen kracht zien we ook vooral winnaars in de Randstad. In 2004 onderscheidde de noordvleugel van de Randstad zich duidelijk van de rest van Nederland, maar het afgelopen jaar kwam daar ook de zuidvleugel bij.

Regionale verschillen binnen provincies groot

Opvallend zijn elk jaar weer de grote verschillen tussen regio's binnen de provincies. Meest kenmerkende voorbeeld van het afgelopen jaar is wel het gapende gat tussen de aan elkaar grenzende regio's Midden-Limburg en Zuid-Limburg. Scoort Midden-Limburg zoals we zagen het hoogst voor economische groei en is dit gebied de onbetwiste nummer één in de regionale top 40, Zuid-Limburg scoorde het laagst voor economische groei en bekleedt in de prestatieranglijst de 34e positie. Ook in Zuid-Holland zien we grote onderlinge verschillen tussen de regio's. Groot-Rijnmond en Zuidoost-Zuid-Holland behoren door hoge omzet- en winstgroei cijfers en een hoog aantal investerende ondernemingen tot de koplopers van de top 40; Delft en Westland zien we daarentegen pas terug op de 28^e plaats, vooral vanwege de matige scores voor omzet-, export- en winstgroei en een relatief laag aantal starters.

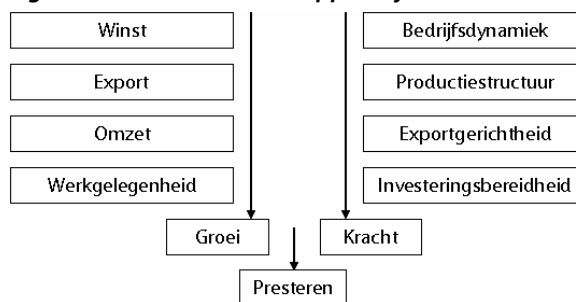
Overigens willen we bij de interpretatie van de uitkomsten opmerken dat de economische omvang van de onderscheiden regio's sterk verschilt. Zo is het bruto regionaal product van Groot-Amsterdam met bijna 55 miljard euro maar liefst 34 keer zo groot als dat van Delfzijl en omgeving. Vooral in de kleinere regio's met een dominante bedrijfstak kunnen de ontwikkelingen in enkele grote bedrijven het beeld sterk beïnvloeden. Dit speelt onder meer in Zeeuws-Vlaanderen (chemie) en Zuidwest-Friesland (agri en watersport).

Toelichting bij het economisch rapportcijfer

Het economisch presteren van een regio hebben we in kaart gebracht aan de hand van een rapportcijfer voor de economische groei, de economische kracht en het economisch presteren van de Nederlandse regio's. Jaarlijks zetten we hierbij het Nederlandse gemiddelde op zes. De score voor de economische groei bepalen we op basis van de groei van de winst, de export, de omzet en de werkgelegenheid in het bedrijfsleven in de regio. De kracht van de economie beoordelen we aan de hand van de bedrijfsdynamiek, de productiestructuur, de exportgerichtheid en de investeringsbereidheid van de bedrijven. Met bedrijfsdynamiek bedoelen we de 'verjonging' van het regionale bedrijfsleven, zowel

door starters als door oprichting van nevenvestigingen door al bestaande bedrijven. Bedrijfsdynamiek en productiestructuur geven een indicatie van het toekomstperspectief van het bedrijfsleven, terwijl de exportgerichtheid en investeringsbereidheid vooral een indruk geven van de kwaliteit van het ondernemerschap. Het presteren van een regio is het ongewogen gemiddelde van groei en kracht. De rapportcijfers zijn berekend op basis van verschillende bronnen, zoals de Kamer van Koophandel (ERBO) en de werkgelegenheids cijfers uit het zogenoemde LISA-bestand. De complete studie is te downloaden op: www.rabobankgroep.nl/provinciestudies.

Figuur 4: Het economisch rapportcijfer

Conclusie

Opnieuw waren de regionale verschillen in ons kleine land groot waar het gaat om het economisch presteren. Op provinciaal niveau wisselden Flevoland en Utrecht stuivertje ten opzichte van vorig jaar. Voor het eerst sinds 2002 eindigde Flevoland niet als winnaar. Op regionaal niveau kwam Midden-Limburg als beste uit de bus. Als algemene winnaars van 2005 gelden de Randstedelijke regio's. Regionale hekkensluiters zijn vooral de gebieden in de uithoeken van ons land, zoals Zeeuws-Vlaanderen, Delfzijl en omgeving en Oost-Groningen. Meest opvallende regionale verschil was dat tussen de winnaar Midden-Limburg en het aangrenzende Zuid-Limburg dat op de 34^e positie eindigde in de top 40. Het is illustratief voor de grote regionale verschillen die er binnen de provincies bestaan.

juni 2006

Gilbert Bal (030 – 2162658)

G.J.Bal@rn.rabobank.nl

Enrico Versteegh (030 – 2162469)

H.T.Versteegh@rn.rabobank.nl